

KARTA PRZEDMIOTU/SYLABUS

Wydział	Wydział Przyrodniczo-Techniczny				
Kierunek studiów	lekarski				
Jednostka organizacyjna prowadząca kierunek	Instytut Medycyny				
Poziom kształcenia	Jednolite studia magisterskie				
Forma studiów	Studia stacjonarne/studia niestacjonarne				
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki				
Jednostka organizacyjna prowadząca przedmiot					
Moduł / Przedmiot	Nauki behawioralne i społeczne z elementami profesjonalizmu				
Przedmiot wyodrębniony w module	Etyka lekarska				
Język kształcenia	<i>polSKI</i>				
Status modułu / przedmiotu	Obowiązkowy				
Cykl realizacji przedmiotu	Semestr studiów: III				
Kod przedmiotu	11.LEK.D6.3.28				
Koordinator modułu / przedmiotu					
Nauczyciel akademicki odpowiedzialny za przedmiot	<i>Dr hab. Grzegorz Francuz, prof. UO; prof. dr hab. Piotr Morciniec</i>				
Wymiar zajęć					
Zajęcia zorganizowane określone planem studiów, w tym:	Ogółem	Forma zajęć			
		Wykłady	Seminaria	Ćwiczenia / Laboratoria	Zajęcia praktyczne
	24	9	15		
Semestr III	24	9	15		
Bilans nakładu pracy studenta ogółem					
Zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studenta		Praca własna studenta		Zajęcia o charakterze praktycznym	
<i>Forma zajęć</i>	<i>Wymiar zajęć</i>	<i>Forma zajęć</i>	<i>Wymiar zajęć</i>	<i>Forma zajęć</i>	<i>Wymiar zajęć</i>
Udział w zajęciach wynikających z planu studiów	24	Bieżące przygotowanie do zajęć	3	Udział w zajęciach praktycznych wynikających z planu studiów	
Konsultacje		Przygotowanie eseju / projektu / autoprezentacji / raportu		Przygotowanie do zajęć praktycznych	
Obecność na zaliczeniu przedmiotu	1	Przygotowanie do zaliczenia przedmiotu	2	Przygotowanie eseju / projektu / autoprezentacji / raportu	
Razem	25	Razem	5	Razem	30

				(1 p. ECTS)
Punkty ECTS ogółem: 1				
RAZEM	w tym z tytułu:			
	zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studenta	pracy własnej studenta	nakładu pracy studenta związanego z zajęciami o charakterze praktycznym	
1	0,8 p. ECTS	0,2 p. ECTS		
Wymagania wstępne i /lub wprowadzające treści kształcenia				
Brak wymagań wstępnych				
Cele i efekty kształcenia				
Powiązanie modułu/przedmiotu kierunkowymi efektami kształcenia	kierunkowe efekty kształcenia			
		Opis kierunkowych efektów kształcenia		Oznaczenie odpowiedniości
		D.W4. rozumie znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w procesie komunikowania się z pacjentami oraz pojęcie zaufania w interakcji z pacjentem;		+
		D.W6. rozumie funkcjonowanie instytucji medycznych oraz społeczną rolę lekarza;		+
		D.W13. zna i rozumie główne pojęcia, teorie, zasady i reguły etyczne służące jako ogólne ramy właściwego interpretowania i analizowania zagadnień moralno-medycznych;		+++
		D.W14. zna zasady altruizmu i odpowiedzialności klinicznej i ma świadomość zasad funkcjonowania zespołu terapeutycznego;		++
		D.U1. uwzględnia w procesie postępowania terapeutycznego subiektywne potrzeby i oczekiwania pacjenta wynikające z uwarunkowań społeczno-kulturowych;		+
		D.U6. informuje pacjenta o celu, przebiegu i ewentualnym ryzyku proponowanych działań diagnostycznych lub terapeutycznych i uzyskuje jego świadomą zgodę;		++
		D.U13. posiada zdolność rozpoznawania etycznych wymiarów decyzji medycznych i odróżniania aspektów faktualnych od normatywnych;		+++
		D.U14. przestrzega praw pacjenta, w tym: prawa do ochrony danych osobowych, prawa do intymności, prawa do informacji o stanie zdrowia, prawa do wyrażenia świadomej zgody na leczenie lub odstąpienie od niego oraz prawa do godnej śmierci;		++
		D.U16. rozpoznaje własne ograniczenia, dokonuje samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych, planuje własną aktywność edukacyjną;		+
	D.U12. przestrzega wzorców etycznych w działaniach zawodowych;		+++	
Cele kształcenia w ramach modułu / przedmiotu	Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z założeniami etyki lekarskiej. Zasady etyki wywodzi się z ogólnych podstaw obowiąz-			

	<p>zujących praw moralnych, które studenci powinni poznać jako fundament. Jako że w zawodzie lekarza obowiązuje kodeks etyki lekarskiej, który zawiera uregulowania etyczne zasad wykonywania zawodu lekarza, kandydaci do wykonywania tego zawodu poznają zarówno treść zapisów kodeksowych, jak i problemy i dylematy moralne, z którymi mogą spotkać się w przyszłej pracy zawodowej. Celem przekazu wiedzy etycznej jest też nabycie umiejętności praktycznego stosowania wzorców etycznych w działaniach medycznych oraz rozszerzenie kompetencji w zakresie podejmowania działań etycznie godziwych. Student powinien zdobyć nie tylko wiedzę o podstawach etyki medycznej, lecz także przećwiczyć w ramach seminarium rozstrzyganie złożonych przypadków moralnych i uzasadnianie dokonywanych wyborów konkretnych działań medycznych. Student ma także zdobyć wiedzę o zasadach prawidłowego informowania pacjenta oraz uzyskiwania świadomej jego zgody, powinien umieć przestrzegać praw pacjenta oraz stosować wzorce etyczne we wszystkich działaniach zawodowych, z którymi będzie konfrontowany jako lekarz/ lekarka.</p>	
	<p>Efekty przedmiotowe</p>	<p>Odniesienie do efektów kierunkowych</p>
	<p>EK – 1 Zna i rozumie główne pojęcia, teorie, zasady i reguły etyczne służące jako ogólne ramy właściwego interpretowania i analizowania zagadnień moralno-medycznych. Rozumie rolę etyki w funkcjonowaniu społeczeństw oraz grup zawodowych.</p>	<p>D.W13 D.W6. D.U13</p>
	<p>EK – 2 Posiada zdolność rozpoznawania etycznych wymiarów decyzji medycznych i odróżniania aspektów faktycznych od normatywnych</p>	<p>D.W13 D.W6. D.U13 D.U12.</p>
	<p>EK –3 Przestrzega wzorców etycznych w działaniach zawodowych dla potrzeb pacjentów, ich rodzin oraz instytucji zewnętrznych. Rozumie zasady poszanowania praw pacjenta i potrafi je ujmować w kontekście obowiązków pracowników medycznych.</p>	<p>D.W14 D.W6. D.U12. D.U16.</p>
	<p>EK – 4 Zna zasady altruizmu i odpowiedzialności klinicznej i ma świadomość zasad funkcjonowania zespołu terapeutycznego</p>	<p>D.W14 D.U12. D.U16.</p>
	<p>EK – 5 Rozumie znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w procesie komunikowania się z pacjentami oraz pojęcie zaufania w interakcji z pacjentem. Zna zasady informowania pacjenta o stanie jego zdrowia i proponowanych działaniach medycznych, w tym przekazywania informacji niepomysłnych i uzyskiwania zgody na leczenie</p>	<p>D.W4. D.U6 D.U16.</p>
<p>Metody i narzędzia dydaktyczne kształcenia</p>		
<p>Wykłady</p>	<p>Wykłady informacyjne i problemowe, wsparte prezentacją multimedialną z wykorzystaniem metod aktywizujących, połączone z dyskusją kierowaną (feedback).</p>	

Seminaria		Prelekcje z prezentacją multimedialną (slajdy, filmy) z wykorzystaniem metod aktywizujących i z dyskusją kierowaną; Analiza tekstów źródłowych z połączenia z dyskusją; Gra edukacyjna o dylematach etyki lekarskiej; Analiza zdarzeń krytycznych (cases) w formie pracy w grupach połączona z dyskusją kierowaną.
Ćwiczenia		
Treści programowe kształcenia		
Wymiar zajęć		Zakres treści programowych
Forma	Liczba godzin	
Semestr		III
Wykłady	9	<p>W1 – Etyka jako dział filozofii, specyfika dziedziny, przedmiot etyki. Powinność i podmiotowość moralna. Moralność, pochodzenie moralności, funkcje moralności. Znaczenie wartości w życiu ludzi. Etyka normatywna a etyka opisowa. Normy moralne, obyczajowe a prawne. Systemy etyczne a uzasadnienie powinności moralnej. Zakres wspólnoty moralnej i członkostwo we wspólnocie moralnej. Systemy moralne w liberalnym, pluralistycznym społeczeństwie. Etyka deontologiczna a etyka konsekwencjalistyczna. Rachunek utylitarystyczny. Bycie osobą a bycie człowiekiem. Etyka personalistyczna a utylitaryzm.</p> <p>W2 – Racjonalność naukowo-techniczna, postęp nauki, rozwój medycyny a współczesne dylemat naukowców i lekarzy. Eksperymenty naukowe a etyka. Bioetyka jako dział etyki stosowanej. System filozoficzno-etyczny a bioetyka. Sposoby ujmowania bioetyki, zasady bioetyki. Bioetyka i jej podstawy filozoficzne. Współczesne modele bioetyki/etyki medycznej. Zarys dziejów etyki medycznej, jej współczesne dokumenty źródłowe. Układ, treść i znaczenie Kodeksu Etyki Lekarskiej. Podstawowe zasady etyki medycznej (principia) – ich korzenie i wykładnia.</p> <p>W 3– Aplikacja zasad do relacji lekarz – pacjent. Napięcie między życzeniami pacjenta a celami medycyny (modele medycyny). Obowiązek udzielania pomocy i jego granice. Ryzyko diagnostyczne i terapeutyczne.</p>
Seminaria	15	<p>S1 – Rola moralności w życiu człowieka. Pluralizm a spory moralne. Uzasadnienie postępowania moralnego. Moralność potoczna, liberalny indywidualizm, etyka cnót a praktyki społeczne. Role lekarza w systemie opieki zdrowotnej, wielość ról i wynikające z tego konflikty interesów. Etyka badań naukowych Lekarz jako badacz, etos uczonego, badania na zwierzętach, komisje bioetyczne. Problem korupcji.</p> <p>S2 – Autonomia moralna pacjenta, paternalizm, prawa pacjenta, komunikacja z pacjentem, zakres tajemnicy lekarskiej. Eksperyment medyczny, świadoma zgoda, podejmowanie decyzji w czyimś imieniu, podejmowanie ryzyka, błędy lekarskie.</p> <p>S3 – Etyczne aspekty pobierania tkanek i narządów do transplantacji. Status moralny ciała ludzkiego (żywego i martwego) oraz jego części. Etyczne aspekty działań lekarskich związane z ludzką prokreacją w świetle KEL.</p> <p>S4 – Niepomyślne rokowanie i jego komunikowanie pacjentowi oraz rodzinie. Etyczne aspekty walki z bólem, leczenia paliatywnego i hospicyjnej opieki medycznej. Problematyka etyczna związana z reanimacją i terapią daremną. Granice walki o</p>

		<p>życie i problem eutanazji. Etyczne problemy umierania i śmierci.</p> <p>S5 – Dylematy etyczne w pracy lekarza i poszukiwanie właściwych ich rozwiązań. Analiza przypadków.</p>
Ćwiczenia i laboratoria		
Sekwencja zajęć	W1, S1, W2, S2, W3, S3, S4, S5	
Ocenianie i zaliczanie		
Metody weryfikacji efektów kształcenia i kryteria oceny	<p>Test wielokrotnego wyboru i wielokrotnej odpowiedzi, dopasowania odpowiedzi.</p> <p>Zastosowanie algorytmu do rozwiązywania trudnych kwestii z zakresu etyki medycznej – schemat: zgłoszenie dylematu/problemu moralnego - rozwiązania intuicyjne - wystandaryzowane rozwiązanie etyczne.</p> <p>Standaryzowane egzaminy ustne ukierunkowane na sprawdzenie wiedzy na poziomie wyższym niż sama znajomość faktów (poziom zrozumienia, umiejętność analizy, syntezy, rozwiązywania problemów)</p> <p>Sprawdziany i kolokwia cząstkowe opanowania wiedzy, ocena aktywności na zajęciach o charakterze konwersatoryjnym, aktywności w grze edukacyjnej, ocena prezentacji przygotowanych w ramach pracy własnej.</p>	
Sposoby i kryteria weryfikacji i oceny uzyskania przez studentów założonych efektów kształcenia	<p>EK – 1 – egzamin pisemny w formie testu; ocena formująca uzyskana z zajęć seminaryjnych (ocena aktywności na zajęciach oraz cząstkowych kolokwiów).</p> <p>EK – 2 – egzamin pisemny w formie testu</p> <p>EK – 3 – egzamin pisemny w formie testu</p> <p>EK – 4 – egzamin pisemny w formie testu; ocena formująca uzyskana z zajęć seminaryjnych (ocena aktywności na zajęciach oraz cząstkowych kolokwiów).</p> <p>EK – 5 – egzamin pisemny w formie testu; ocena formująca uzyskana z zajęć seminaryjnych (ocena aktywności na zajęciach oraz cząstkowych kolokwiów).</p>	
Zasady dopuszczenia do zaliczenia przedmiotu	<p>Warunkiem dopuszczenia do zaliczenia przedmiotu jest obecność na seminariach, aktywny w nich udział oraz pozytywny wynik zaliczenia seminarium w postaci pisemnego przedstawienia dylematu moralnego (case) oraz propozycji jego rozwiązań intuicyjnych i wystandaryzowanych (algorytm).</p> <p>W przypadku nieobecności - obowiązek odrobienia zajęć po uprzednim uzgodnieniu terminu z prowadzącym.</p>	
Forma i warunki zaliczenia przedmiotu	<p>Zaliczenie przedmiotu przeprowadzone zostanie w formie: Zaliczenie(seminarium)/Egzamin (seminarium, wykład)</p> <p>Test: 25 pytań (20 pytań wielokrotnego wyboru i wielokrotnej odpowiedzi, 5 pytań dopasowania odpowiedzi).</p> <p>8 pytań odnosi się do realizacji EK1; 7 pytań dotyczy EK 2; 4 pytania dotyczą EK 3. Po 3 pytania dotyczą efektów EK 4 i 5.</p> <p>Wykazanie się wiedzą z treści wykładów: do zaliczenia testu konieczne jest udzielenie poprawnych odpowiedzi na co najmniej 60% (15 pytań) zagadnień poruszonych w pytaniach.</p> <p>Niedostateczny (2) – do 14 poprawnych odpowiedzi.</p> <p>Dostateczny (3) – 15-16 poprawnych odpowiedzi</p> <p>Dostateczny plus (3, 5) – 17-18 poprawnych odpowiedzi</p> <p>Dobry (4) – 19-20 poprawnych odpowiedzi</p> <p>Dobry plus (4,5) – 21-23 poprawnych odpowiedzi</p> <p>Bardzo dobry (5) – 24-25 poprawnych odpowiedzi</p>	

	Zaliczenie seminarium na podstawie cząstkowych ocen aktywności na seminariach oraz ocen z kolokwiów (krótkie ustrukturyzowane pytania) i przygotowanych zadań pisemnych wskazanych powyżej.
Wykaz literatury obowiązującej do zaliczenia przedmiotu	
Literatura podstawowa	Brzeziński T., Etyka lekarska, Warszawa 2002 Naczelna Izba Lekarska, Kodeks Etyki Lekarskiej.
Literatura uzupełniająca	Beauchamp T.J., Childress J.F., Zasady etyki medycznej, Warszawa 1996 Biesaga T., Elementy etyki lekarskiej, Kraków 2006.
Prawa autorskie	
Autor/orzy Karty / Sylabusu	Dr hab. Grzegorz Francuz, prof. UO; prof. dr hab. Piotr Morciniec
Prawa autorskie	Uniwersytet Opolski